

Stanisław Karnkowski
Napominania potrzebne i zbawienne

Biblioteka źródeł Słownika polszczyzny XVI wieku

Repozytorium cyfrowe tekstów szesnastowiecznych (w jednolitej transliteracji zgodnej z *Zasadami wydawania tekstów staropolskich (projekt)*, Wrocław 1955) – red. P. Potoniec, K. Opaliński

Piśmiennictwo religijne

oprac. Patrycja Potoniec, Maria Popielarska, Ewa Cybulska-Bohuszewicz

ISBN 978-83-65832-90-0 (całość)

ISBN 978-83-65832-04-7

strona: kt

1: Napominania

2: Potrzebne y

3: zbawienne/ ktorých wŕzy=

4: ŕcy Plebani w Kuiawŕkim y Po=

5: morŕkim Biskupŕtwie przy Swiátoŕci

6: Koŕcielnych ŕprawowaniu v=

7: żywác máia.

8: ¶ Z rofkazania Iego M. Kŕŕe=

9: dzá Stániŕlawa Kárnkowŕkiego/ Ku=

10: iawŕkiego y Pomorŕkiego Biskupá dla

11: náuki thák Plebanow iáko y Ducho=

12: wieńŕtwá wŕzego/ y dla poŕytku lu=

13: du poŕpolitego/ krotko Pol=

14: ŕkim ięzykiem ŕpi=

15: ŕáne.

16: grafika

strona: ktv

1: Przedmowá

2: Iego M. Kŕŕedzá Bi=

3: ŕkupá/ do wŕzytkich Plebanow

4: y Kápłanow Kuiawŕkiego y Po=

5: morŕkiego Biskupŕtwá

6: **P** Atrząc ná to/ co ŕie w Biskup=

7: ŕthwie náŕzym (brácia mila) dzie=

8: ie muŕimy żywác wielkiéy á prá=

9: wie nieznoŕney záloŕci Bo nietylko iŕ wiele

10: ludzi rozmaitych Stanow/ iuŕ z Pána Chri=

11: ŕtuŕowej Owczárni wyŕzłó y náuki zdrowey (*marg*) 2. Tim. 4 (-)

- 12: niecierpi/ á ktemu iefcze niemáły poczet mi=
13: łtrzew złyeh łobie przyięło/ ku łwych wízu lubo=
14: ści: Ale iż też y ci/ kto-rzy przy czyłtości wiary
15: Świętey/ y przy iedności Kościoła Bożego
16: iefcze zołtali/ niepomału zlobą trwożą/ y le=
17: dwie o tym nie myślą/ iákoby łie kiedy z iedno=
18: ści wiary y Kościoła Páńskieǵ co rychley wy=
19: drzeć/ á ná ine obce pałze/ zá łwą wołą vdać
20: mogli (*marg*) [Eze. 3. 33](#) (-)
21: #Co gdy widzimy/ á ktemu y ná to włpo=
22: mniemy/ że łtrożem iefłefmy dułz tych włzyłt=
23: kich od Páńá Bogá dany/ że też mamy/ czynić
24: o ich Zbáwieniu przyłtoyne łtáránie/ (*marg*) [Act: 20.](#)
: [Heb: 13.](#) (-) á iż nam
25: przydzie z nich Pánu Bogu liczbę dáć widzień
26: przyłzłego Sądu iego/ tedy niemoże być żeby=
27: chmy łie wielce łtráchác niemieli/ y o tym czę=
28: łto pomysłać nie mułieli/ iákobyłmy wždy
29: przed Sędzią onym/ z tákowego ráchunku po=

strona: A2

do Plebanow.

- 1: czćiwie á bez kaźni wyniść mogli
2: #Ale y to nam też dobrą mysl bárzo płuie/
3: á práwie łerce náłze przeraża/ iż widzimy was
4: Plebany Biskupłtwá náłzego/ bárzo być w pil=
5: nołci/ w nabożeńłtwie/ y w poboźnołci ozię=
6: błe Bo iedni wrząd łwoy opułcili á nic óń prá=
7: wie niedbáią: Drudzy łprawowác go nieu=
8: mieią: A trzeći záś ták ij łprawuią/ że máły z
9: niego Páńskie Owieczki/ y oni łámi pożytek/ á

- 10: my wielką żałość odnościć mułimy(*marg*) Ephe: 4. (-) Dał nam
- 11: was wżyftki Pan Bog zá pomocniki/ y fprá=
- 12: wce tey Winnice swoiey/ którą fam fádził/ dał
- 13: też was połpołu z námi Pálterze tey Trzody(*marg*) Hiere: 2 (-)
- 14: ktoro [!] fam odkupił fobie krwią fwoią/ á nád
- 15: którą niemiał áni ma fobie nic miłszego (*marg*) Act: 20. (-) y po=
- 16: tym náłze [!] przeciw fobie miłość poznawa/ iesli
- 17: Owieczki nam zlecone/ wedle rofkazánia ie=
- 18: go páłzemy. W czym iesli fie woley Páńskiey (*marg*) Ioan: 21. (-)
- 19: dofyć dzieie / á iesli fie też nieuchylamy od fwey
- 20: powinności/ niech to káždy z was fam w fobie
- 21: vznawa fercá fwego rułzáiąc. A day Pánie
- 22: Boże/ ábyście taką chuc ku fwemu powołaniu
- 23: w fobie wżyfcy czuli/ iáką my (chočia to zá w=
- 24: ftydem y z nieiákiem postráchem piłzemy) z
- 25: łáłki miłego Bogá/ y z dárú iego fwiétego/ w
- 26: fobie poniekát czuiemy/ będąc páłterzem y Bi=
- 27: fkupem wálzym/ którą też dali Bog czáfu wol=
- 28: nieyłzego/ chcemy wam fkuteczniey zá pomocą
- 29: iego fwiétą pokázác/ y ktorey nieiáki Wizeru^{nk}
- 30: iużefcie wnas widzieli. Lecż potrzebá nam do
- 31: tey fpráwy/ was pomocnikow náłzych: potrze=
- 32: bá nam ráunku wálzego/ gdyż y wam przez

A ij

vrząd

strona: A2v

Przedmowá.

- 1: vrząd náłz/ zwierzył fie P. Bog ludu fwego/ á (*marg*) Ephe: 4. (-)
- 2: chce to mieć po was/ áby on zá dobrą fpráwą
- 3: wálżą/ zwámi połpołu wnić mogł do źemie
- 4: obiecáney/ do niebieskiego krolełtwá y do ch=

5: wały wieczney
6: #Więc trzebáby fie nam w tym pilnie czuć/
7: ábyfmy dobrymi Moizefzmi byli/ á Vrząd na^m
8: zlecony przyftoyne fprawowali. Czego iż w
9: was nie dokońcá widziemy (brácia mila) zá=
10: łóć ferce nálze przenika Bo ieftefmy tego y
11: fami poczęłci świadomi/ y dochodzi też to nas
12: y z inąd że fie przez was ledwie nie wżyfłko w
13: Vrzędzie wálzym bárzo niedbále dzieie/ á iż fie
14: rzeczy Boskie/ nienabożnie/ niepoważnie/ ále
15: więcey z nálogu/ álbo fnać z iákiego zwyczáiu
16: niżli z przyftoyneho nabożeńftwa fprawuią.
17: Száfunek też Páńfkich Swiętołci/ ták fie od=
18: práwia niedbále/ że wiele ludzi niewie y do
19: tego czáfu/ co fie przy nich dzieie.
20: Przeto niedziw/ że iedni o nie máło dbáią/ á
21: drudzy ie bez nabożeńftwá y bez dobrego ro=
22: zmysłu przymuią/ á nie ktorzy też niemi gár=
23: dzą. Bo więc ták bywa/ iż czego człowiek nie=
24: rozumie o to máło dba. *Ignoti nulla cupido.*
25: #Przeto my chcąc z powinności fwey ogrzać
26: záziębłe fercá was Plebanow nálzych/ chcąc
27: też was poćwiczyć w rzeczach Vrzędowi wá=
28: fzemu potrzebnych/ y vkazác drogę ktorey by=
29: łcie przy tákowym Swiętołci Kofcielnych fzá=
30: funku trzymác fie mieli/ tedyfmy rofkazáli/ kro=
31: óciuchno nápominánia fpiśál/ ktorych Pleba=
32: ni nálzego Bifkupftwá/ y wżyficy infzy Kápła=

ni/ zá=

do Plebanow.

- 1: ni/ zawnždy vzywac maia zeb y fami wiedzieli
2: co sprawia y drugie tez vczyc mogli/ wiodac
3: do tego lud polspolity/ aby na potym z wieth=
4: lzym **nabozenstwem** [!] ku przymowanu tako=
5: wych Swiatosci Panńkich/ iako pewnych zna=
6: kow y naczynia lalki Bozey/ przystepowac/ y
7: pozytek z nich ktory przystoi/ a dla ktorego fa
8: vstavione brac y odnolic mogl.
9: #Przeto chcemy to miec po wzyftkich Ple=
10: baniech Biskupstwa nalzega/ aby kazdy z nich/
11: przy swym Kosciele vpominania takowe po=
12: gotowiu zawnždy miał/ a czesto ich przy vdzie=
13: laniu Sakramentow Swietych vzywal/ opo=
14: wiedaiac albo **przczytaiac** [!] ludziem to/ co kto=
15: ry Sakrament znaczy/ dla czego bywa przy=
16: mowany/ y iako sie ku niemu lud polspolity przy=
17: prawowac/ a z iakim ij nabozensthwem y vcz-=
18: ciwością ma przymowac.
19: Infze rzeczy walmemu Vrzedowi potrzebne/ o=
20: patrzyly sie lonńkiego Synodu nalzega
21: vchwalą/ ktore tez dla pewney wiá=
22: domosci/ wzyftkim dali Bog
23: w rychle beda wydane.

24: grafika

25: grafika

A iij

Nápo=

strona: A3v

1: **Nápoiminania**

2: **Potrzebne y Zbawienne**

<http://rcin.org.pl>

3: przy Świętości Kościel-

4: nych sprawowaniu.

5: ¶ Naprzod/ vpominanie do lu=

6: dzi przy Krzcie świętym.

7: **G** Dyżeście się na=

8: mileyfy bracia/ z Ch=

9: rześciánfkiey miłości

10: zefzli ku tey sprawie s=

11: więtey/ abyście ogłę=

12: dáć iáfnie mogli/ pier=

13: wfyz skutek y wstęp lá=

14: fki páńfkiey nád vpádlým człowiekiem/

15: iáko ten fyn Adámow ma być przez krzeft

16: święty przyiet w Chrześciánfkie poşpol=

17: ftwo y obcowanie/ żeby fie iuz sftał fyne^m

18: Bożym/ mielzcžáninem niebieskim/ á pe=

19: wnym Kroleştwa Bożego dziedzicem:

20: tedy odłożywfyz ná ftrońę wfyzftko infze

21: prózne myślenie/ chćieyćie łobie co náí=

22: pilniey rozbierác/ iáko to ieft niezmierna

23: Boşka miłość y obffita łáfká iego/ kto=

ra za

strona: A4

Nápmínánie przy

Świátostí Krztu.

1: ra za wielkim miłostírdzim swoim/ w=

2: fzyftkim nam przed tym pokazał przez

3: Krztu świętego przyięćie: y teraz też we=

4: dlug Páńfkiey á Boşkiey obietnice fwey/

- 5: w tym dzieciątku obfficie pokázowác
- 6: raczy.
- 7: ¶ Wiećie z Piłmá świętego/ álbo fły=
- 8: chaćie/ iż dla przeftęptwá pierwfzych
- 9: náfzych rodzicow w Ráiu/ (*marg*) [Gen: 3.](#)
- 10: Ephe: 2. (-) wfzyfcy ludzie
- 11: ktorzy fie aż do twych miaft/ z męfkiey y
- 12: niewiećiey płci rodzili/ rodzą/ y potym
- 13: rodić będą/ fkoro od mátki fwoiey ży=
- 14: wotá/ iuz fą grzechem pierworodnym
- 15: zaráżeni y fzkárádzie zmázáni. (*marg*) [Ioan: 3.](#) (-)A dla te=
- 16: go też sftawáią fie gniewu Boże^{g0} fędy/
- 17: fynmi potępienia wiecznego Pánu Bo=
- 18: gu omierźli/ á mocy Szátáńfkiey poddá=
- 19: ni: y ták z náturey fwey/ niemáią żadnego
- 20: ku zbáwieniu przyftępu/ ále go tylko
- 21: przez łáfkę á miłóśierdzie Páná Iezu Ch=
- 22: riftá Zbáwicielá náfzego fzukác y dofta=
- 23: wác muřzą.
- 24: ¶ Abowiem Pan Bog w miłóśierdziu
- 25: fwym niezmierny/ niehcąc zátraćić mi=
- 26: zernego człowieká/ ktorego ná fwe po=
- 27: dobieńftwo ftworzył/ (*marg*) [Gene: 1.](#)
1. [Cor: 11.](#) (-) fyná fwego iedy=
- 27: nego ná świat zefłáł/ áby gi wyrwal z

mocy

strona: A4v

Nápominánia przy

- 1: mocy Szátáńfkiey/ á nędzne y potępio=
- 2: ne ludzie zbáwił/ y przezeń wiare y krzeft

- 3: święty wstał/ w pewniąc ie **fwy^m** pra=
4: wdziwym/ á nigdy nieomylnym słowem
5: y obietnicą nieodmienną/ że wszyscy kto=
6: rzy tego Krztu w wierze świętej uży=
7: wać będą/ już na potym z miłosierdzia
8: Bożkiego/ przez łaskę Pana Chrystusa
9: (ktorego sie członkami na ten czas sta=
10: wiają) od wszystkich grzechow y potę=
11: pienia wiecznego są wolni/ z mocy prze=
12: klętego Szatana wybawieni/ między sy=
13: ny Boże policzeni/ á z Panem Chrystu=
14: sem niebieskiego Królestwa dziedzicami
15: pewnymi (*marg*) **Mar:vl:**
: **Mathvl:** (-)
16: ¶ Iść nać jest obietnicą Pańską/ Kto
17: w wierze á okrzci sie/ ten zbawion będzie:
18: Y pragnąc tego zbawienia **ludzkie^{go}** Syn
19: Boży rozkazał Apostołom swoim/ aby
20: po świecie idąc á każąc/ krzćili wszystkie
21: pośpolicie/ w imię Ojca y Syna y Du=
22: cha S. Y czynili to posłańcy jego. Bo y
23: uczyli/ y Krzćili. A niebrakowali osób=
24: mi ábo łaty czyimi/ ále wszystkie w obec
25: krzćili w imię Pańskie. Co nam Piśmo
26: święte znać dawa/ kiedy powie/*(marg)* **Act:10.** (-)że
27: Piotr okrzcił Corneliusza y przyjaciół

iego.

strona: B

Świętości Krztu.

- 1: iego (*marg*) Act:16 (-)
- 2: A Páweł S. cały dom ftróža fwe=
- 3: go álbo kłodnego/ vktorego był w wię=
- 4: zięniu: tákże y niewiáfty Lidyey/ y Ste=(*marg*) 1.Cor:1
- 5: Act:18. (-)
- 6: phany/ y Koryntczykow pokrzcíl niemá=
- 7: ło w domu Kryfpowem. (*marg*) Act: 8. (-)Krzciłci teź
- 8: Sámárytany S. Philip bez bráku: Krz=
- 9: ćilic y Apoštołowie inŝy/ bo wiedzieli
- 10: dobrze/ co ná tym Sákrámenćie zależy/
- 11: wiedzieli że ieft gruntem wiáry: wiedzie=
- 12: li że ieft broną do Bożego domu do Ko=
- 13: śćioła Páńkiego/ á iź bez niego zbáwion
- 14: żaden być niemogł: Wiedzieli teź y to/ że
- 15: ieft pewnym á niepochybnem lekárftwe^m
- 16: onych wŝyŝtkich niemocy duźnych/ kto=
- 17: re ná ludzki narod z Adámowego grze=
- 18: chu ŝpráwiedliwie przypádły.
- 19: ¶ A toź to namocnieyŝe y napotrze=
- 20: bniefze Krztu ŝwiętego lekárftwo/ náłz
- 21: miły Pan w wodzie wftáwić nam raczył/ (*marg*) Ioan: 3.
- 22: Mat: 3.
- 23: Mar: 1.
- 24: Luc: 4. (-)
- 25: do ktorey teź Duchá ŝwego ŝwiętego
- 26: przydawa okázuiąc dziwną moc ŝwoię
- 27: obyczáiem niewidomy^m/ ábyfmy pátrząc
- 28: ná omywánie ćiał dziećinnych/ ŝięgáli
- 29: wiárą oney ŝpráwy oŝbliwey Duchá S.
- 30: ktory ie mocą ŝwą czyŝći wewnátrz ná

27: duży/ y poświęca/ żeby sie sftáli domem

28: Bożym/ y Troyce S. przybytkiem. Bo

B

kiedy

strona: Bv

Nápominánie przy

- 1: kiedy zewnątrz dziećię bywa omywane
- 2: wodą/ tedy wierzyć mamy/ iż Duch S.
- 3: obyczáiem nieomylnym Bofką fwą mo=
- 4: cą/ wewnątrz iego dużę oczyścia/ y łá=
- 5: fką fwą oblewa/ á odnawia człowieká
- 6: ták/ iż ktory przedtym był Adámowym
- 7: Synem/ iuż teraz Bożym fynem sie sfta=
- 8: wa/ y nowy żywot pocżyna. A iuż wię=
- 9: cey nie ieft grzeźnym/ ále fprawiedliwym^m:
- 10: iuż nie ieft poddánym Száthánowi/ ále
- 11: wolnym: Iuż nie ieft synem gniewu/ ále
- 12: fyne^m łáski Pańfkiej: Iuż nie potępienia/
- 13: ále kroleśtwá Bożego dziedzicem. A to
- 14: wżyftko dzieie sie mocą á fprawą Du=
- 15: chá Świętego dzieie/ zá łáfką y miłofier=
- 16: dzim Bożym/ przez Iezu Chriftá Pána
- 17: y Zbáwićielá náłzego.
- 18: ¶ Mużą tedy Chrześćíanie czuć w fer=
- 19: cách fwych wielką poćiechę kiedy fłyfzą/
- 20: że w imię Troyce S. fą pokrzczeni: (marg) [Mat. v1.](#)
- 21: [Mar. v1.](#) (-)Co
- 21: ták máią rozumieć/ że sie to nie ludzką
- 22: álbo Anielšką fprawą sftáło/ ále wże=
- 23: chmocnego Pána Bogá mocą ktory ieft

24: w trzech osobách iedney iftności/ y ro=

25: wney álbo iedney władzy Oćiec Syn y

26: Duch święty/ iáko to nam słowo Boże

27: iáśnie pokázuie/ gdy Pan Apoštołom

fwym

strona: B2

Świątości Krztu.

1: fwy^m roskazał krzćić wśzyftkie w imię (nie

2: w Imioná) Oycá/ Syná/ y Duchá S.

3: przez ktorego Bogá przenofzeni bywa=

4: my/ z grzechu do íprawiedliwości/ z gnie

5: wu do łálki iego/ z potępienia do zbá=

6: wienia wiecznego: Y owłzem fynmi fie s=

7: ftawamy/ y włafnością iego/ z duřą y

8: z ciáłem nářym. (*marg*) Ioan: 1. (-) Bo przyimuie nas Pan

9: w moc y obronę fwoię/ ábj iuř námi wię=

10: cey Szátan nie władał/ áby nas grzech

11: niepfował/ áby śmierć wieczna mocy

12: nád námi niemiála/ ále łam Pan był Bo

13: giem/ Pánem/ Oycem/ y dobrodzieiem

14: nářym/ miał nas w opiece fwey/ á potę=

15: pienia wiecznego vchował.

16: ¶ Wielkieć to łą dobrodzieyftwá Boże/

17: ktore nam vřyczáne bywáią przez Krztu

18: Świętego przyięćie. Przeto mamy fie

19: nietylko ták wielkiej Boskiej mocy dzi=

20: wowác/ ále teř ták wyřokiej łálki iego

21: wdzięćni być/ dobrodzieyftwo wyzná=

22: wác/ záwřdy y ná wřelkim mieyfcu ie=

23: mu zá to dziękowác/ że on z miłosier=

24: dzia fwego/ nas ludzie ftrácone grzechu

25: pozbáwić/ Szátánowi odiać/ w łáfkę

26: przyiać/ á dziedzictwem Niebiefkim v=

27: bogáćić raczył.

B ij

Iednoź

strona: B2v

Nápominánie przy

1: ¶ Iednoź teź nam ku temu trzebá po=

2: boźności Chrześciáńskiey/ trzebá dobre=

3: go á świętego żywotá/ ábyfmy iuź nie=

4: fłużyli ciáłu/ Szátánowi/ y światu/ ále

5: fámemu Pánu/ ktory nas kupił fobie/ á

6: ktoremufmy wiárę ślubili. (*marg*) [Rom: 6.](#)

7: [Colo: 2.](#) (-) Toć ieft/ co

8: Páweł S. mowi/ że w śmierć Páńfką o=

9: krzczeni bywamy. Iákoby ták rzekł. Kto

10: vmárł/ ten iuź więcey nie grzeży. Wiec

11: iáko pan Chriftus vmárł/ y my teź ma=

12: my vmrzeć grzechowi. A iáko powftał

13: od vmárłych/ ták y my od grzechow

14: powftać/ a w nowym żywocie chodzić

15: mamy. (*marg*) [Colo: 3.](#) (-)K vpomina/ ábyfmy ftare^{go} czło=

16: wieká zewlokízy/ przyoblekli nowego.

17: Wyráził teź nam te^{go} przyobleczenia po=

18: żytek/ ták do Gáłatow pifząc: (*marg*) [Cap: 3.](#) (-)Wfzyfcy

19: ktorzyście fie pokrzcili/ Pánaście Chri=

20: ftufá przyoblekli Y vpewnia nas przy

21: tym że wfzyfcy tákowi stawáią fie Du=

22: chownjmi Abráhámowjmi fyny/ y wie=

22: cznego Krolestwá Dziedzicami. Ieśli te=

23: dy pámiętać to z drugim też przypomi=

24: nác będziemy/ tedy nas iście mułzą ty

25: Páńfkie Dobrodzieyftwá poruſzyć/ áby=

26: łmy ie znáiąc/ Pánu Bogu fłużyli/ prze=

27: klętego Szátáná y vczynkow iego zá=

wfze

strona: B3

Świątołci Krztu.

1: wfze fie ftrzegli/ porozumienia żadnego

2: y żadney fpolności z nim niemieli/ ále w

3: śiátobliwości y w fprawiedliwości ży=

4: wot náfz wiedli/ á żyli iáko Synowie

5: świátłości/ iáko członki Páná Ch=

6: riťufowe/ iáko powołáni do chwały nie=

7: bieſkiey Co rácz nam dáć Pánie Boże w

8: Troycy iedyney/ Oycze/ Synu/ y Duchu

9: S. ná wiek wieki kroluiący/ Amen.

10: **A ieſliby czás zniolł/ może też**

11: **Káplán tę náukę ludzio^m o Krztu Świę=**

12: **tego obrzędziech przeczytać.**

13: **P** Oniewałz przy Krzcie vżywa=

14: my Obrzędow niemáło/ tak z

15: Apoſtołfkiego podánia/ iáko y

16: ¶ z Koſcielnych náuki/ tedy chcemy wam

17: brácia mila/ o nich krotką fprawę dáć/

18: ábyſcie wfzyſcy wiedzieć mogli/ co fie

19: przy tym dzieciátku dziać będzie/ álbo

20: y przy was fámych działo/ gdyſcie tá=

21: kież krzczeni byli: á iáko máią Chrześci=

22: áni. po krztu świętego przyięciu/ żywot

23: fwoy fprawować(marg) Cyril: ca

: the: 4.

: miłtago:

-1: gica. (-)

24: ¶ Naprzod niedopufzczamy tego/ áby

25: dzieciátko do Kościoła wniesione być

26: miało/ ále mu przede drzwiami ftać ka=

B iij

żemy:

strona: B3v

Nápominánie przy

1: żemy: dawáiąc to znác/ iż ono z náтуры

2: fwey iefzcze ieft od Pána Bogá dáleko:

3: bo nie ma obcowánia z wybranými ie^{go}/

4: áni pópolftwá w kościele święty^m. Prze=

5: to muśi przede drzwiami przyięcia do

6: Kościoła przez Kmotry fwoie fzukác. (marg) Chrifo:

: Hom: 30

: in Mat:

: ca. 1.

: Ori: li. 7

: con: Cel

: fum. (-)

7: ¶ A kiedy mu iuż Kmotrowie imię dá=

8: dżą (przez co fie znaczy/ że go w obco=

9: wánium Chrześciánfkim/ y w pópolftwie

10: ludzi wiernych mieć chcą) tedy Káplán

11: tchnie ná nie/ y gromi Szátáná fłowy

- 12: ołtremi/ áby odźzedł od niego/ á praw=
13: dziwemu y żywemu Bogu/ y Duchowi
14: świętemu mieyfce dał/ ktory niedrzewiey
15: poczyrna w nim łtánowić miefzkánie fwo=
16: ie/ áż duch zły á główny ludzki nieprzy=
17: iaćiel/ będzie precz wyrzucon/ ktorego
18: przy łobie łáłká Páńfka ćierpieć niemoże. (*marg*) *Augu: e=*

: *piſto: 105*

: *& lib.1.*

: *de Sim=*

: *bo fid:*

: *cap: 1. &*

: *lib: 2.*

: *con: Pe=*

: *agi. ca.*

: *40.*

: *Cor: 6.*

: *Amb: li:*

: *4. de his*

: *qui inici: (-)*

- 19: ¶ Czyni mu potym Káplán ná czele y
20: ná pierśiach/ znák krzyżá świętego/ po=
21: niewafz im Duch zły przez Páná Chri=
22: łtufá zwyciężon/ y mocy łwej pozbáwion
23: iełt/ áby widząc ná nim ten znák onego/
24: *zacne⁸⁰* zwycięłtwá/ pewnie to wiedział/
25: że iuż wzięte iełt w Páńfką obronę: á iż
26: mu łwą piekielną mocą więcey łzkodzić
27: niemoże. Ma też dziećię/ kiedy ku rozu=

strona: B4

Świątołci Krztu.

- 1: mowi przydzie ty^m znakiem przywodzić
2: łobie ná pámięć/ iż od tego czału/ Pánu
3: Chriřtufowi/ ktorego známię noři/ wier=
4: nie y pilnie łłuzyc powinno/ wyznawá=
5: iac go Pánem być y dobrodzieiem łwo=
6: im/ á nikogo inřzego.
7: ¶ Kłádzie mu zás Kápłan w vřtá łol (*marg*) [Eze: 16.](#) (-)
8: łwięconą/ oznáymuiac to/ że fie ono ma
9: hámwóc zá pomocą y zá łáłką Bożą
10: od łmrodu grzechow wřzelákich/ y od
11: plugáwych á brzydkich namiętnořci cie=(*marg*) [Coloř: 4.](#) (-)
12: leřnych/ á iż powinno ieřt żywot łwoy
13: wřzytek krářic łolą duchowną/ to ieřt/
14: rořtropnořcią y żywotem Chřiřcián-
15: łkim/ żeby łię w grzechach niezásmier=
16: dnął.
17: ¶ Czyta potym kápłan Ewángelią o
18: dziatkách máłych/ ktora znáczy/ że to (*marg*) [Mat: 19.](#)
: [Mar: 10.](#)
: [Luc: 18.](#) (-)
19: ieřt wola wřzechmogácego Pána y Sy=
20: ná iego miłego Iezu Chřiřtá/ áby má=
21: łe dziateczki do łáłki iego przypuřczone
22: były. A gdy pácierz y wiary łwiętey wy=
23: znánie/ álbo Kredo głořem z kmotry wy=
24: mowi/ ktore wřzyłcy Chřiřciáni vmieć
25: y wyznawác powinni/ tedy mu trochą
26: łliny otwiera/ obie vřzy y nozdrzá/ (*marg*) [Mar: 7.](#)

: Amb: de

: his qui i=

: nician, 1:

: 1. cap: 1. (-) áby

27: iuz ná potym zázwdy były otwárte iego

vÍzy/

strona: B4v

Nápominánie przy

1: vÍzy/ ku słowá Bożego słuchániu: á iż=

2: by teź wonia byłá ku rzeczy niebiełkich

3: poięćiu gotowa. (marg) 2. Cor: 2.

: Aug: epi

: łto: 23 ad

: Bonifa:

: et 105 ad

: Euodi:

: Tertuli:

: de Coro

: mili: Cle

: Rom. li.

: 7.cap 14.

: Cyril: 1.

: Cateche

: fi Miłta=

: go: (-)

4: ¶ Więc ie potym do Krzćielnice niołá:

5: gdzie łie prze Kmotry łwoie/ Szátáná/

6: Pychy/ y wÍzyłtkich vcźynkow iego wy=

7: rzeka/ á Wiárę świętá iáwnie wyzna=

8: wa/ ktorá wierzy w Páná Bogá Oycá

9: wŕzechmogącego/ y w Iezu Chriŕtá/ ie=

10: dynego ŕyná iego/ y Duchá ŕwiętego.

11: Ktore to wyrzeczenie/ vpomináć ie zá=

12: wŕdy ma dokąd iedno żywo będzie/ áby

13: ŕie grzechow wiárowáło/ áby pilnie Pá=

14: nu Bogu ŕłużyło/áby wolą iego czyni=

15: ło/ á wiáre ŕwiętą nieodmiennie cho=

16: wáło. (*marg*) Dion: li.

: l. Ec.hic

: c.5. Cō

: cil:

: laodi

: cap.48.

: Amb: de

: Sal. ca.3.

: Cipr: li. 1.

: Epiŕto: 2. (-)

17: ¶ Máże teŕ Káplán dziećię ná plecách

18: y ná pierŕiách ŕwięty m oleiem/ ktory

19: znáczy łałkę Duchá ŕwiętego. A ma to

20: iŕcie wiedzieć że ŕię iuŕ od tego czáfu Pá=

21: ná Chriŕtuŕowy^m ŕługą y rycerze^m ŕtawa/

22: á iŕ zá łałkę Duchá S. przez wiáre ŕer=

23: deczną/ y przez pracą ŕwoich plec/ to ieŕt

24: przez prácowity ŕwoy żywot/ ma znie=

25: przyiaćielem duŕzny^m mocnie wálczyć/ ma

26: żyć vŕtáwicŕnie wedle prykazánia [!] Páń=

27: Páń=ŕkie^{go}/ á o zbáwienie ŕwe pilnie ŕie ŕtáráć.

strona: C

Świątolicy Krztu:

1: ¶ Zátym polewa ie trzy kroć świętą (*marg*) *Amb: li:*

: 1. defacr.

: e. 4 Au=

: gu: li 19.

: cō Fauft

: cap. 16.

: Cle: Ro:

: lib. 7. ca:

: 43. Au 1.

: 3. cō: Do

: natū. Cy

: pri: li. 1.

: epifto 2. (-)

2: wodą krztową/ álbo ie trzy kroć narza/

3: w imię Oycá/ y Syná/ y Duchá S. A

4: to iest pewny á iftotny Krzeft. Tám we=

5: dle obietnice Pánfkiey/ sítawa fie dziecię

6: czyftym od wżytkich plugáwości grze=

7: chowych: bywa z Pánem Bogiem po=

8: iednano/ y íobie ie przymuie Pan zá fy=

9: ná/ w łáfkę y obronę íwoię. A gdy ták

10: polane álbo narzáne/ á zás będzie z

11: wody wyięte: tedy nam to znáczy/ że iuż

12: on ítary Adam we Krzcie z Pánem Chri=

13: ítufem iest pogrzebion/ á sítawa fie no=

14: wym człowiekiem/ ktory iuż więcey nie

15: ma grzełzyć/ áni Páná Bogá gniewác/

16: ále ma wieść świątobliwy żywot/ á Pá=

17: nu Bogu vřtávicznie řluzyc. (marg) Cyri: Cate

: che. 3.

: Colof: 3.

: Ephe: 4.

: Rom: 7.

: Amb. 1.6

: de his q

: iniciā.

: Cle. Rō:

: li. 7.c. 41

: řynodus

: Cōřtāti=

: no: ředā.

: cap. vl:

: 1. Cor.11.

: Ephe: 4.

: 1.Petr: 2. (-)

18: ¶ Odpráwiřlzy Krzeřt/ pomázuie mu

19: Kářlan wierzch głowy Krzyřme^mřwię=

20: kym [!] (iáko to w řtárym Zakonie Krole y

21: Kářlany z rořkazániá Bořego pomázy=

22: wano) ná znák tego/ ře ono iuř z innemi

23: członkámí Pána Chřiřtuřowymi ieřt po=

24: mázáne/ ták ná Kroleřtvo iáko ná Ká=

25: pláńřtvo Duchowne/ áby nád Szátá=

26: nem y nád wřzyřtká řilá iego moc miá=

27: řo/ á iřby řie y modlitwy řwoie ofiáro=

C

wáło

- 1: wáło niepokáláną y wdzięczną ofiárą
- 2: Pánu Bogu/ zówždy świątobliwie ży=
- 3: iąc iáko Syn Boży/ á brát y członek Pá=
- 4: ná Chrifá/ Pomázáncá Bożego práwe=
- 5: go od ktorego iáko od głowy fwey/ ták
- 6: fie Chrześcíaninem zowie/ iáko y on od
- 7: niebiełkiego Krzyżmá/ álbo pomázania/
- 8: Chrifufem był názwany. (marg) **Christus**
- : á Chri=
- : ímatae. (-)
- 9: ¶ Náoftátek/ kładą mu ná głowę biały
- 10: czepek: dawáiąc znác/ áby tá czyłtość y
- 11: niewinność/ ktorey ná krzcie doftáło/ v=
- 12: ítawicznie trwála w iego żywoćie/ zá łá=
- 13: łką Bożą y íprawą Duchá S. á iżby czy=
- 14: íte y niezmázane grzechami przyść ná
- 15: Sąđ Boży mogło. (marg) **Aug: fer=**
- : mo:4. in
- : octa: pał
- : chæ. To=
- : mo.10 (-)
- 16: ¶ Swiecę mu też gorájącą dodawáią/
- 17: áby fie świátłości práwey/ to íeft/ Páná
- 18: Chrifá/ ktory oświeca káždego człowie=
- 19: ká/ dzierzáło/ á lámó też wiárą y przy=
- 20: kładnym żywotem świećilo.
- 21: ¶ Ten tedy naświéłzy Sákráment (brá=
- 22: ćia miła) z iego wízyłtkiem Obrzędý/ ia
- 23: teraz iáko Boży y Kościelny (áčż niego=
- 24: dny) flugá/ zá łáfką Páńfką y z rofkazá=

25: nia iego/ przy tym dziecięciu będę sprá=

26: wował: Do czego profzę/ ábyście mi w=

27: lzyfcy nabożną fwoią modlitwą pomo=

cni być

strona: C2

Świątołci Krztu.

1: cni być chćieli A naprzod káždy z was

2: Panu Bogu dziękuy/ zá tę łáfkę wyfo=

3: ką/ którą nam wlyfłtkim przy Krzćie ra=

4: czył okázác/ iż przeciw ták **ćiężkie^{mv}** grze=

5: chowi/ dał ták łatwie lekárftwo/ chcąc

6: was mieć fynmi fwymi/ y dziedzicmi ch=

7: wały niebieskiey. Potym káždy z miłóści

8: Chrześciańskiey/ próś serdecźnie Páná

9: Bogá zá tym dzieciątkiem/ áby mu te=

10: raz według obietnice fwoiey/ łáłki krztu

11: świętego wżyczył/ á bogáctwá miłósier=

12: dzia fwoiego nád nim pokazał/ rátuiąc

13: go mocą fwoią/ żeby im Szátan więcey

14: nie władnął/ áni go do łáłki Bożej grzech

15: odrażał/ ále żeby mogło **wołá [!]** Páńfką

16: záwždy pełnić á obietnice iego/ to ieft/

17: zbáwienia y wieczney chwały pośpołu z

18: wámi wlyfłtkimi doftąpić. Czego niech

19: nam wżyczy miłóściwy Pan/ przez Chri=

20: ftufá Iezufá Páná náłzego/ Amen.

21: ¶ Naydą też Plebani wykład obrzędow

22: Krztu świętego/ w Káthechizmie Rzy^m=fkim

23: mfkim/ doftátiecznieyfy. Táłże y w onym/

- 24: ktory Cyrillus Pátryárchá Hierozolim=
25: lki nápił: y w Koⁿfessy/ ktorą zá Piotr:
26: kowłkiego Synodu vchwałą Iego M.
27: Kfiądz Kárdynał y Biskup Heilšperfski

C ij

wydał.

strona: C2v

Nápominánie

- 1: wydał. Przetho mogą z tám tąd brác/
2: ielliby czego im tu niedořtało.
3: grafika

4: Nápominánie

5: y namowá ku Spo=

6: wiedzy y Pokucie.

- 7: **P** An Bog Włzechmogący
8: (brácie miły) z wielkiej dobro=
9: ci swoiey/ w tym pokázác nam ráczył ob=
10: fite miłošierdzie swoie/ łádkę niezmierną
11: y miłóć práwie Oycowłką/ iż choćiałmj
12: grzełznymi y nieprzyaciółmi ie^{go} byli/ ie=
13: dnák fynowi fwemu miłemu nie przepu= (marg) Rom: 5.
: Rom: 8
: 2. Cor: 5 (-)
14: ścił/ ále go ná śmierć zá nas wydał/ ták
15: iż przez ie^{go} nadrořszą y nařwięřszą krew/
16: ziednał lie wřzytek świat z Bogiem Oy=
17: cem/ y ku vtráconey łáfce zář przyřzedł.
18: Ktorego to wřzyfcy ludzie Chreřciáfcy
19: vczeńnikámi lie przy krzcie řwięřym řta=
20: wáią/ y od tego czáfu poczynáią być fyn=

21: mi Bożymi/ bráty Páná Chriftułowu=

22: mi/ á kroleństwá niebieskiego dziedzicy.

Wielkieć

strona: C3

przy Spowiedzi.

1: ¶ Wielkieć to iest miłóšierdzie y wielka

2: kááká iego/ ále y to iście niemnieyŝa/ iż

3: gdy záš vftápiemy po náŝym pierwŝym

4: omyćiu od prawdziwey Chrześciáńskiey

5: drogi/ gdy ono ziednánie z Bogiem ni=

6: ŝczymy/ znowu częŝto grzeŝząc/ á co dzień

7: to dáley [!] ŝie od Páná Bogá odnoŝząc/ gđj

8: ŝie teŝ práwie ŝmierći wieczney podda=

9: wamy/ ták iż iuŝ nádzieie o náŝym Zbá= (marg) Ioan: 20.

: Eze: 18.

: 33. (-)

10: wieniu więcey niemáŝ/ tedy oto záš náŝ

11: miły Pan pokutę ŝwiętą vftáwił/ y ob=

12: wiąŝał ŝie nam obietnicámi wielkiemi/ á

13: vpewniáiąc nas ŝłowem ŝwoim przy=

14: ŝiągł nam prze łámega ŝiebie/ ŝe chce

15: przeŝtępnoŝci náŝych przeyŝrzeć/ chce

16: náŝe ciężkie grzechy odpuŝcić/ gdyby=

17: ŝmy ŝie tylko ná pokutę vdáli. (marg) Luc: 19.

: Act: 10.

: Mat: 9. (-)Bo dla

18: tego pan Chrifus ná ŝwiát przyŝedł/

19: áby ŝzukał co było zginęło/ ábj leczył cho=

20: roby ludzkie/ áby grzeŝzne do pokuty w=

21: zywał/ á ŝywot im wieczny dárował. (marg) Ioan: 10. (-) (marg) 2. Par: 2.

1. Ioan: 1. (-)

- 22: ¶ A gdyżes ty brácie miły rozmáicie
23: grzełzył (iákoż ná świećie bez grzechu ni=
24: máłz nikogo) gdyżes przełtępował czę=
25: łto przykazánie iego/ częłto obrażał Má=
26: ielát iego/ częłto Pána Bogá gniewał/
27: ták żeś y łáłkę iego/ y ono dziedzictwo

C iij

niebiełkie

strona: C3v

Napominánie

- 1: niebiełkie vtrácił/ ktoregoś był ná krzćie
2: dołtał tedy małz łie iuż **teraz** [!] vkorzyć Pá=
3: nu Bogu/ małz ná pokutę łie vdác/ kto=
4: rać zás pomoże z tych grzechow/ przy=
5: wroćić łtráconą łáłkę Bożą y dziedzic=
6: two niebiełkie/ á znowu cię łynem y brá=
7: tem Paná Chriłtułowym vczyni.
8: ¶ Przeto zá włzytki grzechy twoie/ kto=
9: re pomnieć możełz/ á ktorymi zránioną
10: być czuiełz dułżę twoię/ małz bárzo záło=
11: wác. Małz ie naprzod w łercu thwym
12: przed Pánem Bogiem łámym/ á **poty^m**
13: też y przede mną (lecz niegodnym łługą
14: iego) vłty wyznáwác/ małz łie ich do=
15: łtátecznie łpowiedác/ ábyś mogł nie
16: tylko łłowem **Boży^m** poćiełzon/ przełtrze=(*marg*) **Mat: 16.** (-)
17: żon/ y náuczon: ále też mocą Kluczy Ko=
18: łćielnych/ ktore Pan łwym namiełtni=
19: kom zołtáwił/ rozgrzełzenia/ y dułżney

- 20: poćiechy pewnie doftać/ wedle słowá y
21: obietnice Páńskiey/ ktora fie nigdy nie=
22: zmieni/ áni zmienić może. (marg) Ioan: 20.

: Mat: 3.. (-)

- 23: ¶ Wierz temu co mowi Ian Święty.
24: Pokutuyćie á przybliży fie wam krole=
25: Itwo niebiełkie. Y Piotr í. w dzieiách (marg) Act: 3. (-)
26: Apołtołfkich. Pokutuyćie á náwracay=
27: ćie fie/ áby zgładzone były grzechy wá=

íze. Wierz

strona: C4

przy Spowiedzi.

- 1: íze.(marg) Eze: 18. (-)Wierz y temu co íam Pan mowi v=
2: íty íwymi Bołkiemi. Iełli grzełzny czło=
3: wiek pokutować będzie zá grzechy íwe/
4: á záchowa przykazanie moie/ wízyłtkich
5: iego złości zápomnię. (marg) Iac: 5. (-)A Íakub S. bez
6: pochyby z Páńskiey náuki przykázuię/ á=
7: byłmy fie ieden drugiemu ípowiedáli/
8: ízebjłmy byli zbáwieni. Co o Káplaniech
9: y Bískupiech ma być rozumiano/ ktorzy
10: íą namiáłtki Apołtołfkimi: (marg) Io: 20. (-) ktorým Pan
11: dał y dawa Duchá Świętego/ áby lu=
12: dziom grzechy odpufzczáli y zátrzymá=
13: wáli.
14: ¶ A niech ćię wtyd od ípowiedzi nie=
15: odwodzi/ zá ktorým mogł byś pewnie
16: ku wielkiey ízkodzie przyść/ zwłáfzcza ie=
17: íli będąc grzełznymy [!] chćiałby fie przed
18: Pánem Bogiem ták popińć/ íakoby w=

- 19: niewinności żył/ á grzechu ná łobie nie=
20: miał. Co więc póspolicie czynią źli lu=
21: dzie/ ktorzy nieboią łie grzełzyć/ á łpo=
22: wiedzy łie boią/ y Káplaná łie włtydáią.
23: ¶ Abowiem gdzie dołtác mieli odpu=
24: łzczenia grzechow y czyłtołci łumnienia
25: łwego/ tám dla włtydu łwych wyłtę=
26: kow wyznác niehcą przed Káplánem
27: łługą Kołłcielnym/ ktory tákże iáko y o=

ni czło=

strona: C4v

Nápominánie

- 1: ni człowiekiem ielt/ y grzełznym człowie=
2: kiem: á ktory teź ich wyłtępow łłuchác
3: powinien: Nie dla pósmiechu áni dla
4: obmowy/ ále dla lekárłtwá y rozgrzełze=
5: nia pewnego. Iákoź ia teraz z miłółci
6: Chrzełciáńłkiey y z powinnołci łwey/
7: ieltem to gotow tobie vczynić (bráćie
8: miły) to ielt/ wyłłuchác grzechow łwjch
9: y o to łie łtárác/ iáko był zá mocą Bożą
10: y mego Kápláńłkiego Vrzędu/ wedle o=
11: łietnice Páńłkiey/ od grzechow łwoich
12: włzyłtkich był wolen. Przeto máłz prze=
13: łpiecznie wyznác przede mną y zupełnie/
14: złółci y grzechy włzelákie/ ktorymi czu=
15: ielt być zránione łumnienie łwoie/ ktore=
16: mił Pána Bogá gniewał/ y ktore łobie
17: mozełz przywiełć ná pámięć/ ábył mogł
18: przez tę pokorną łpowieđz y záłółć/ lá=

19: łki y miłosierdzia Bożkiego doftać/ od=

20: pułzczenia grzechow twych/ y wieczne=

21: go żywotá.

22: **A kiedy fie wyfpowieda/ niech**

23: **záf Káplán mowi.**

24: **N** Amileyfzy bráćie/ záf ty wżyfłtki

25: y záf infze grzechy twoie/ małz

26: ferdecznie żáłowáf: á iefli tego

żalu

strona: D

przy Spowiedzi.

1: żálu w łobie nieczuiefz/ małz Páná Bogá

2: pilnie prośić/ áby ożiębłe ferce twoie/ o=

3: gniem Duchá fwego świętego zápalił/

4: á pobudził cię ku pokucie prawdziwey.

5: Bo wielka to rzecz ieft/ mieć łáłkę Bo=

6: żáf/ y Pánu Bogu przyiaćielem być. A

7: dla grzechowći przychodzi ná ludzie

8: gniew Pánłki/ y bywa vtrácone zbáwie=

9: nie/ nád co wiefłza łzkodá człowiekowi

10: przydáf fie niemoże. (*marg*) Eze: 18.

11: **Luc: 9.** (-) Aleć Pán Bog nie=

12: żáfá śmierci niczyiey/ áni prágnie záf=

13: tráćenia ludzkiego/ iedno tego chce/ áby

14: fie káždy náwrocił á żył pobożnie. Prze=

15: to nie wątpi w dobroći Pánłkiey/ áni w

16: miłosierdziu iego rołpaczay/ ogládaiąc

17: fie ná wielkość grzechow twoich. Boć

18: on wedla łłowá y przyrzeczenia fwego/

- 18: chce odpuścić wzyfłtki grzechy twoie/
19: iedno pátrzay ábyś iuz grzelzyć przeftał/
20: á członkow twoich niewydawał potym (*marg*) [Ro: 6. 12.](#)

: [Colo: 1.](#) (-)

- 21: ná iáką márnosc/ ná życie niefpráwiedli=
22: we/ niepobożne/ y nieutciwie/ ále ták fie
23: í práwuy/ zá łafką Bożą/ iákobyś zgo=
24: towány tobie żywot wieczny y chwálę
25: niebiefką otrzymał.
26: A iż Pan Bog winę przez rozgrzeftze=
27: nie Káplánfkie **odpuścifzwy** [!] / przedfie

D

dla

strona: Dv

Nápominánie

- 1: dla lepszego náfzego/ docześną kaźń zá
2: grzechy fobie záchowuie/ á tę też czło=
3: wiek zá miłóśierdzim Bożym pokorą y
4: ípráwą fwoią pobożną vlzyć y oddalić
5: może/ według onego/ co Páweł S. pi=
6: fze: (*marg*) [1. Cor: 11.](#) (-)Byfmy fie fami fádzili/ álbo karáli/
7: niebylifmy (od Bogá) fádzeni/ álbo ka=
8: ráni.
9: ¶ Atoż iżby P. Bog od ciebie táką kaźń
10: oddalił ktoráś záfłużył/ á widząc poko=
11: rę twoię/ tym więcey tobie miłóśiernym
12: był/ tedy maź pokutę/ którać teraz v=
13: ftáwioná będzie/ wdzięcznie przyiác/ y
14: prawdziwie wypełnić. A maź też fám z
15: siebie ile być może/ czynić inne owoce (*marg*) [Mat: 3.](#) (-)
16: świętey pokuty/ ćwiczác fie w fłuźbie

- 17: Bożey/ modląc sie nabożnie/ dawaiąc
18: Ialmużnę ludziom potrzebnym/ zyiąc
19: trzeźwo/ częłto polzcząc/ miłuiąc pokoy/
20: posłufzeństwo Kościołowi świętemu y
21: przełożonym twym chowaiąc/ á pier=
22: włze złe życie odmieniáiąc w przeciwny
23: nowy Chrześciańki żywot/ ábyś iuż po=
24: tym żył iako práwy Chrześciańin/ iako
25: Syn Boży w Oycowską łáskę przyięty/
26: Itaráiąc sie pilno/ żebyś więcey Pána Bo
27: gá niegniewał/ ále co naipilniey mu flú=

żył/

strona: D2

przy Spowiedzi.

- 1: żył/ iako dobrodzieiowi twemu/ dokąd=
2: ci będzie nadálżego żywotá raczył vzy=
3: czyć.
4: ¶ Ma go potym rozgrzelzyć/ y to przy=
5: dáć: Otożes teraz zdrowym zołtał/ iuż (*marg*) Ioan: 5. (-)
6: niegrzelz więcey by cię co niepot=
7: káło gorżzego.
8: grafika

Vpominanie

9: ku pożywaniu Ciá=

10: lá Páńskiego.

- 11: **P** Oniewałz namileyzy brá=
12: cie/ zá łáską Bożą y nátnie=
13: nia Duchá świętego/ fkloniłes do tego
14: włyłtkę myśl twoię z nabożeńłwe^m Ch=

- 15: rześciáńńkim/ ábyś teraz przyiął Páná
16: Chriftofowe Ciáło prawdziwe/ ná po=
17: karm y pośilenie głodney y mdłey duŕze
18: twoiey. **Ma^m** zá to ižeś fie dobrze á przy=
19: łtoynie ktemu przygotował: ále ták małz
20: rozumieć o tym naświétfzy Sákrámen=

D ij

ćie/ że

strona: D2v

Vpominánie ku požywániu

- 1: ćie że choćby nabárźiey fie vkorzył/ cho=
2: ćiaby też naipilniey fie przypráwił/ ie= (*marg*) **Mat: 8.** (–)
3: dnák **godny^m** doftátecznie być nigdy nie=
4: możelz/ ábyś w dom twoy gościá ták za=
5: cnego przyiął. Ale wždy nie małz dla te=
6: go w myśli twey ofłábieć/ nie małz wát=
7: pić áni rołpaćzáć. Bo gdyžeś iuż zá lá=
8: łką Páńfką łprobował łam łiebie wedle
9: Apoftolłkiey náuki/ gdyžeś obzálował (*marg*) **1. Cor: 11.** (–)
10: grzechy łwoie/ łpowiedáleś fie ich doftá=
11: tecznie/ y ielteś rozgrzelzon od Kápláná/
12: á łłowem Bozym vpewnion/ tedy małz
13: ná łáfkę Bożá y ná miłóšierdzie iego be=
14: łpiecznie fie pułćić. Bo Pan Bog ktory
15: z miłóšierdzie łwego ten pokarm zgoto=
16: wał/ vczyni ćię godnym/ ábyś go z po=
17: żytkiem twoim mogł vzywáć.
18: ¶ Przewo małz mieć wiárę mocná/ á
19: małz w łłowie Páńłkim włzyłtko twe v=
20: fánie pokłádáć. Nieomyli ćię Pan ktory

21: mowił. To iest Ciáło moie. To iest krew

22: moiá. (*marg*) Mat: 26.

: Mar: 14.

: Luc: 22. (-) Bądź tego pewien/ iż pod tymi

23: widomemi ołobámi/ zupełnie sie zámy=

24: ka Pan Chriřtus/ Bog y człowiek pra=

25: wdziw/ z Ciáłem y Krwią fwoią żywą/

26: on ifty ktory sie národził z Pánny/ kto=

27: ry dla ciebie ćierpiał y ná krzyżu vmárł:

ktory

strona: D3

Ciála Páńkiego.

1: ktory dla twego wřpráwiedliwienia z

2: martwychwřtał/ á teraz ná Stolicy nie=

3: bieřkiew/według ciála siedząc/ á tu řkry=

4: tym obyczáiem (ktorego rozum ludzki

5: poiąć y ogárnać niemoże) w tym Sá=

6: krámenćie iftotnie będąć/ záleca cię Oy=

7: cu řwemu miłemu/ iednájącći łákkę ięgo [!].

8: Ten tedy z wielkiej fwoiey przeciřwko

9: nam wřzyřtkim miłości/ dla tego nam

10: řam siebie/ ciáło y krew řwoię żywą/ ná

11: duchowny pokarm zořtáwił/ áby sie prá=

12: wie weń wćielił/ y mieřzkał w nim/ á on

13: wtobie/ będąć iego iáko głowy řwoiey

14: człónkiem żywym: á iżbyř teř prezeń [!] Pá=

15: nu Bogu przyacięiem zořtał/ ábyř ná=

16: był pewney poćiechy we wřzyřtkich po=

17: kuřách/ y obronj we wřzyřtkich złych przy

18: godách/ á więcej sie niebał ćieleřnjch y du

- 19: Izných nieprzyiáćioł/ ále žeby wřzyftkę ich
20: moc potłumił/ złe żądze w łobie pogásił
21: Życie pobożne y Chrześciánfkie wtwier=
22: dził/ á nietylko tu ná świecie doftał dá=
23: row iego/ ále žebyś też y po śmierci wie=
24: cznego wefela z nim y wybranymi iego
25: vżył.
26: ¶ A ten pokarm naświétfzy nie iedno
27: cię z Pánem Chriftufem iáko z głową

D iij

twoią

strona: D3v

Vpominá:Vpominánie
ku pożywaniu

- 1: twoią iednoczy y fpaia/ ále też y ze w=
2: Izyftkiami świętymi iego/ iáko z ciálem
3: duchownym/ ktoregoś ty też członkiem
4: ieft/ á ono z tobą zawnždy iednym ciálem
5: y my wřzyfcy Chrześciáni/ ieftefmy tego
6: ciála iednego członkami. Ták iáko nas
7: świéty Páweł vczy: Ieftefmy wřzyfcy (*marg*) 1. Cor: 10. (–)
8: iednym chlebem y iednym ciálem/ kto=
9: rzykolwiek vzywamy chlebá iednego.
10: Przeto wielką poćiechę z tąđ brác y pe=
11: wnie to wiedzieć małz/ kiedy przez tego
12: naświétfzego Sákrámentu przyięcie/ z
13: Pánem fie Chriftufem y z ciálem ie^{go} fpo=
14: iłz że iuż łáfká Páná Chriftufowá/ y wy=
15: bránych wřzyftkich iego załługá/ tákże
16: y przyczyná będzie tobie pożyteczna. Bo
17: będzieł miał z niemi káżdą rzecz fpolná/

- 18: będą fie śtárác o tve zbáwienie/ będą cie
19: mieć ná pieczy/ ábyś nie tylko prožen był
20: tego wśyŃtkiego/ coby kiedy ták duŃzy
21: iáko y ćiału twemu śzkodzić mogło/ ále
22: żebyś teź doŃtał błogoŃławieńŃtwá wie=
23: cznego. Dla tegoź maŃz tu Ńlufnie w głę=
24: bią z myśłá twą zábrnąć/ á roŃpalić fie
25: wielką miłością przeciw Pánu Bogu/ y
26: wśyŃtkim bliźnim twoim. (*marg*) Rom: 8. (-)MaŃz go mi=
27: łowác z práwego Ńercá/ á dziękowác mu

co náí=

strona: D4

Ciała PáńŃkiego

- 1: co naipilniey/ że on z wielkiey przeciw to=
2: bie miłości/ nieprzepuścił iedynemu Sy=
3: nowi Ńwemu/ ále go wydał ná śmierć
4: hániebną dla twego zbáwienia. Tákże
5: teź y Pána ChriŃtuŃá odkupiciela twego
6: miłowác/ y iemu pokornie dziękowác/ iż
7: nietylko śmierć podiác y krew Ńwą dla
8: odkupienia twego przelać raczył/ ále toź
9: íŃte ciało y krew Ńwoię/ dał tobie oto te=
10: raz ná pokarm/ dla pośilenia y zácho=
11: wánia duŃze twoiey.
12: ¶ MaŃz fie teź przeciw bliźnim twoim
13: miłością zápalić/ á ták ie miłowác/ iáko
14: ćiebie vmiłował Pan Bog/ maŃz im we=
15: dle przemożenia twego dobrze czynić/ rá=
16: dy/ pomocy/ y máiętności twey im vzy=
17: czáiąc/ ták iáko Pan Bog tobie zaŃlugi

- 18: łwego miłego Syná y wżyftkich wybrá=
19: nych fwoich wżycza.
20: ¶ Więc kiedy chcesz tey nadoftoyniey=
21: łzey świętości ku twey poćielze y pośile=
22: niu dufznemu wżjwác/ tedy ná Páná Ch=
23: riftulá Zbáwiciela twego pámiętay/ y
24: śmierć iego łobie rozczytay/ przywodząc
25: ná pámięć/ ono niewymowne dobro=
26: dzieyftwo iego/ że gdyfmy wżyfcy w
27: grzechach/ w śmierći/ w potępieniu wie=

cżnym

strona: D4v

Vpomi:Vpominanie
ku pożywaniu

- 1: cżnym byli/ pod mocą nieprzyiaćiela du=
2: łznego/ okrutnika ciężkiego/ tedy Pan
3: Iezus Syn Boży/ z wielkiej przeciw
4: nam fwoiey miłości/ z wyfokiey niebie= (marg) Phili: 2. (-)
5: łkiey Stolice/dobrowolnie sftąpić á ná
6: ten świat nędzny przyść/ y człowiekiem
7: ftać łie raczył/ ktemu iefzcze niewymo=
8: wne męki wycierpiał/ łfromotną śmierć
9: podiał/ y prawdziwie vmárł dla náłzych
10: złości/ łprawiedliwy Pán zá ludzie nie=
11: łprawiedliwe/ dobry zá złe/ niewinny zá
12: winne/ święty zá przekłete: A iż od śmier=
13: ći záś iáko Bog prawdziwj zmartwych=
14: wftał/ żebyfmy przez krew y śmierć ie=
15: go nadroźlzą/ mieli odpufzczenie grze=
16: chow náłzych/ y ze wżyftkich złości ná=

- 17: Ízych omyćie/ á przez zmartwychwřtá=
18: nie/ wÍprawiedliwienia y wybáwienia
19: ták od pieklá iáko y od śmierći wieczney
20: dořtáli/ a poiednawřzy fie z Pánem Bo=
21: giem/ pewni byli niebieskiego kroleřtwá.
22: ¶ Ták wielkie dobrodzieyřtwá Boskie/
23: mařz bráćie miły przy tey Swiętořći na=
24: bořnie rozmyřláć dziekuiąc mu co nai=
25: pilniey zá wřzyřtko/ ták řercem iáko y v=
26: řty/ á prořząc pokornie y z dobrá nádzie=
27: iá żeby Pan Bog wřzechmogący/ przez

tego

strona: E

Vpominá:Vpominánie ku
poży:pożywániuCiá:CiáľP.Páńřkiego

- 1: tego Sákrámentu przyięćie/ duřze two=
2: ię ożywił/ áby cię z miłóřierdzia řwego
3: vczeřnikiem wřzyřtkich zařług Páná Ch=
4: řiřtuřowych vczynił/ ábyć ľáľki y obrony
5: řwey vřyczył/ przeciw grzechom wřzelá=
6: kim y pokuřam Szátáńřkim/ áby cię v=
7: mocnił we wřzyřtkim dobrym/ á daľci po=
8: tym weřela vřyc w niebieskiey chwale
9: řwey/ ktorego rácz nam wřzyřtkim Pá=
10: nie Bože vřyczyć/ przez Iezu Ch=
11: řiřtá Páná nářzego/ Amen.

12: grafika

13: grafika

14: Nápominánie

15: chorego ku swiętemu

<http://rcin.org.pl>

16: **Oftátniemu mázaniu.**

- 17: **S** Lufzna rzecz ieft (bráćie
18: miły) ábyłmy zówždy ták będąc
19: zdrowemi iáko y choremi/ poddawáli (*marg*) 1: Pet: 5. (-)
20: wżyftkę náfzę wolą pod wolą miłe^{g^o} Bo=
21: gá/ korząc fie pod mocną reką ie^{g^o}/ ponie-
22: wałz on ma żywot y śmierć náfzę wmo=

E

cy fwo=

strona: Ev

Nápominánie chorego

- 1: cy fwoiey/ á námi ták iáko chce włádnie.
2: Przeto gdyłmy wżyfcy śmiertelni/ á w=
3: fzyfcy pewnie vmrzeć muśiemy/ tedy nie
4: mamy fie ftráchác/ gdy ná nas przyydzie
5: chorobá/ áni mamy łobie w niey tełknić/
6: choćby też bárzo ciężka y fzkodliwa by=
7: lá/ á do śmierci nas wiodłá. (*marg*) Ro: 3.6.
: 1. Cor: 15. (-) Bo iednák
8: z nas káždy krotko álbo dłuogo/ z tego
9: śwíátá zniść muśi.
10: ¶ A iełliby to byłá wola Boża/ áby cię
11: teraz wźiął słtego niełpokoynego y złe=
12: go śwíátá/ tedy nietylko łkromnie to y
13: ćierpliwie przyymowác/ ále łam łiebie
14: wżyftkiego małz z ochotą woley Bożey
15: poddawác/ przefrymárczáiác ten żywot
16: nędzny/ zá on bárzo fzcześliwy/ ktorego
17: nigdy koniec niebędzie. Gdyż iednák ná
18: tym złým śwíecie niczego fie innego do=

- 19: czekać niemożemy/ iedno przygod ro=
20: zmáitych/ nędze/ vboftwá/ chorobj/ prze=
21: śládowania/ wzgárdy/ pośmiechu/
22: łmutku/ y boleści ferdeczney. A iefli fie
23: też tu komu wedla myśli powodzi/ ie=
24: dnák przez prace/ trudności/ y fráfun=
25: kow być niemoże. A zás mamy to wie=
26: dzieć pewnie/ że w onym żywoćie do kto=
27: rego przez śmierć iáko przeze drzwi w=

chodzimy/

strona: E 2

przy świe: ołtat: mázaniu.

- 1: chodzimy/ żadney trofki niebędzie/ za=
2: dney przykrości/ żadney złey odmiány. (marg) [Apo: 21.](#) (–)
3: Bo tám Pan Bog otrze włytyki łzy z o=
4: czu wybránych swoich/ á vchowa ie od
5: boleści/ od łmutkow/ od włytykiego nie=
6: łzcześcia/ y od śmierci. A iefzcze ktemu/
7: opátrzy ie żywotem wiecznym/ wefelim
8: niezmiernym/ niewymowną rádosćią/ y
9: **niefkończony^m** błogofławieńftwem. Prze=
10: to/ niechci brácie myły ciężko niebędzie/
11: choćby w tey niemocy twoiey/ muśiał
12: ten mární świat opuścić/ ále przefta=
13: way ná woli Pánfkiey/ á tak fie sprá=
14: wuy/ żebyś w łáfce Bożey zówarł fwoy (marg) [Rom: 8.](#) (–)
15: nędzny y pracowity żywot/ a doftał po=
16: tym chwały wieczney.
17: ¶ A iż nie tylko twoie załugi/ ále też y
18: włytykich ludzi ná świecie/ nie są godne/

- 19: áby kto przez nie chwałę niebieską miał
20: otrzymać tedy gdy nam náleznych zaślug
21: niesftaie/ vćiekác fie mamy do Pána Ch=
22: riftufowey/ Odkupiciela nálezego zaślta=
23: gi. (marg) Ioan: 3. (-)Bo dla tego z wielkiej miłości fwey
24: przeciw nam/ dał go ná swiat Bog O=
25: ćiec/ áby żaden niezginął/ ktoby iedno
26: weń wierzył/ ále miał żywot wieczny. (marg) Efa: 53. (-)
27: Dla tego ułożył nań Pan Bog y two=

E ij

ie y swia=

strona: E2v

Nápominanie chorego

- 1: ie y swiata wzyftkiego grzechy/ dla te=
2: go wydał go ná gorzką mękę/ y ná o=
3: krutną śmierć/ dla tego ieft vbith/ zra=
4: nion/ y vmęczon/ áby złości twoie zgła=
5: dził y we krwi swoiey zátopił: Cierpiał
6: wielkie karanie ná fwym cieie naświęt=
7: łzym/ ábyś ty onego karania ktoreś był
8: łpráwiedliwie záślżył/ więcey niecier=
9: piał. Vczuł niewymowną mękę: áby
10: tobie sfolgował/ á iżbyś ty zá tve grze=
11: chy męki wżelákiesy prožen był. Ná tym
12: tedy miłościwym y wżzechmogący^m Pá=
13: nie/ mażz teras wzyftkę nádzieię twoię
14: záładzić/ mażz vgruntowác ferce twoie/
15: ábyś niczego fie niełekał/ iedno miał pe=
16: wną y niepochybną w łalce iego swiętey
17: nádzieie [!] / bo kiedy Pan Bog ták fie ćiebie
18: podiał/ y ták bárzo ćię vmilował/ że ie=
<http://icm.org.pl>

- 19: dynego fwego miłego Syná wydał ná
20: śmierć hániebną/ áby cię przez iego dro=
21: gą y naświétfzą krew zbáwił grzechow/
22: á wyrwał z mocy Szátáńskiey/ od śmier=
23: ci y mąk wiecznych/ kiedy cię też przy=
24: puścił do Krztu świętego/ ná którymś
25: obcowánia z wybranymi iego y dziedzi=
26: ctwá niebiełkiego doftał/ tedy cię pewnie
27: y teraz z tey łáłki fwey niezrázi/ ále iefzcze

rychley

strona: E3

przy świę: ołtát: mázániu.

- 1: rychley w ták wielkiey potrzebie twey/
2: miłóśierdzie fwoie ku tobie obroci/ po=
3: możeć z tey choroby. A bez pochyby/ á=
4: boć zdrowie zász przywroci będzieli to z
5: cíelefnym y z **dufzny^m** twoim pożytkiem/
6: ábo cię przez **ćielefna [!]** śmierć przywiedzie
7: do lepszego żywotá/ gdzie twoiá miła
8: dufzá będzie fie wefeliłá z Pánem Chri=
9: ftufem odkupicielem fwoim/ y ze wśzyt=
10: kimi świętymi iego/ pátrząc ná Páná
11: Bogá ftworzyłá fwego/ y kocháiąc fie
12: w boftwie iego. A kiedy ołtáteczny dzień
13: przydzie zmartwychwftánia póspolite=
14: go/ tedy znowu dufzę twoię złączý z tym
15: ciáłem twoim śmiertelnym/ y także thy
16: ná cíele y ná dufzy twoiey/ wieczne we=
17: fele czuć/ y rołkołzy bez wśzelákiego smut=
18: ku wżywác będziefz.

- 19: ¶ Ná co mařz obietnice Bořkie: mařz
20: przyrzeczenie twego Pána/ ktory kłámác
21: niemože/ á nikogo ořzukać niechce. Prziy=
22: mowałeś teź będąc ná świecie Sákrá=
23: mentá/ ábo Swiętości iego nařwięťže/
24: iáko mocne y pewne tych obietnic pieczę=
25: ći/ ktorym dufać mařz/ á iemi řie bronić/
26: przeciřwko wřzytkim grzechom y poku=
27: řam twoim. Bo prawdá Boża y obie=

E iij

tnicá

strona: E3v

Nápominánie chorego

- 1: tnicá ie^{go}/ nigdy řie niezmieni/ á mocniey=(*marg*) [Mat: 24.](#) (-)
2: řza ieřt łářká iego/ niź wřzyřtkiego řwiátá
3: naićięźřze grzechy.(*marg*) [Mar: 13.](#)
: [Luc: 21.](#) (-)
4: ¶ Przeto máiać w miłóřierdziu Boży^m
5: pewną zbáwienia řwego náđzieię/ mařz
6: iáko Chreřćiańřki á pořłufzny człowiek/
7: vřywać z ochotą řřzodkow tych wřzyřt=
8: kich/ ktore Pan Bog przez Pána Chri=
9: řtuřá/ dla odpuřzczenia grzechow/ y wřa=
10: nia łářki řwey y pomnożenia/ vřtáwiř/ y
11: nam w Kořćiele řwoim iáko pewne le=
12: kářřtwá zořtáwiř/ ábyř vřywaiać ich/
13: moęł iákoby iákim naczyniem/ łářki y za=
14: řługi Pána Chriřtuřowej dořięgnąć/
15: moęł ia do řiebie przyřiagnąć/ moęł
16: ia řobie przywřařzczyć/ á vřywać iey ku

- 17: łwey poćiefze/ ku pożytkowi y zbáwieniu
- 18: łwemu między ktorými środki/ ieft też
- 19: Oleiu Święte^{go} mázanie/ ktore Pan Ie=(*marg*) [Mar: 6.](#)
- ⌘ [Iaco: 5.](#) (-)
- 20: zus Chrifthus wftáwił/ y Kościołowi
- 21: łwemu zoftáwił/ áby fie im rátowali Ch=
- 22: rześciánie czału oftátniey potrzeby/ kie=
- 23: dyby ie záfzła ciężka niemoc/ á przybli=
- 24: żał fie koniec ich żywotá/ á iżby mocniey=
- 25: fzy byli przeciw pokufam ducha złego/ y
- 26: przeciw wżytkim łtráchom iego/ máiąc
- 27: poćiechę z łálki y z rátunku Bożego. O

ktorym

strona: E4

przy świe:

oftát: pomázaniu.

- 1: ktorým oftátnim mázaniu Święty Iá=(*marg*) [Iaco: 5.](#) (-)
- 2: kub Apołtoł/ z rofkazánia bez pochyby
- 3: Páńfkiego tak vczył Kościół Páná Ch=
- 4: riłtułow. Iefli kto ieft chor między wá=
- 5: mi/ niech do siebie wzowie/ Káplánow/
- 6: á oni fie niech nád nim modlą/ y mázą go
- 7: Oleiem w imię Páńfkie/ á wierna modli=
- 8: twá pomoże choremu/ y vlży mu Pan
- 9: Bog/ á iefliby w grzechách był/ tedy
- 10: odpułzczone mu będą.
- 11: ¶ Tu może káždy wierny Chrześciánin/
- 12: z tey obietnice Bołkiey/ y przytym środ=
- 13: ku/ tak iáko przy Świętościách infzych/
- 14: brác w ferce łwe wielką poćiechę. Bo ten

- 15: Oley S. nic tu inźzego nieznący/ iedno
16: moc łálki Bożey y ono miłosierdzie ie=
17: go/ ktore duźze náźe we wnątrz pośila.
18: A iáko Oley kiedy go w lámpie vzywá=
19: ią/ dawa świátło y ciepło: kiedy teź im
20: członki chore máźą/ tedy ie vtwierdza y
21: vmacnia: Tymźe obyczáiem/ łálka Páń=
22: łka oświeca rozum ludzki/ rozgrzewa
23: myśli oźiębłe/ zápala fercá miłością Bo=
24: łką vtwierdza w człowieku dobrą ná=
25: dzieię/ á wźytko ludzkie myślenie prze=
26: ćiw ftráchom Szátáńłkim/ przeciw pie=
27: kłu y śmierći/ bárzo vmacnia. Co dawa

znąć

strona: E4v

Nápominánie chorego

- 1: znąć Apoštoł kiedy mowi: y vlzy mu Pan
2: Bog. A może teź y to być człowiekowi
3: ku wielkiej poćiefze/ iz zá mocą tey Swią=
4: tości/ y zá przyczyną wźzech świętych/
5: bedą zá łálką Páńłką odpulzczone grze=
6: chy iego: iefliby ktore po świętey łpo=
7: wiedzy/ y po przyięciu Ciála Pańłkiego
8: zośtały. A niebędzie mu to policżono ku
9: potępieniu/ że niekiedy członki łwe ná
10: niedobre życie obrácał/ á Pána Boga
11: ktorego **tćić** [!] miał/ rozmáicie gniewał/
12: ták łmyłłow/ iáko y członkow łwoich
13: źle vzywáiac.

15: y modlitwy przyſtoyne/ ma Káplán do

16: chorego ták mowić odchodząc.

- 17: **G** Dyżeś iuż (namileyfzy bráćie)
18: w tey potrzebie y ciężkicy nie=
19: mocy twoiey/ przyjął nabożnie ty Sá=
20: krámentá naſwiętſze/ wedle wſtáwj Páń=
21: ſkicy y Kościoła iego/ tedy miey pe=
22: wną nádzieię w Pánie Bodze y w iego
23: niewymowney miłości/ á cięſz y poſi=
24: lay ſam ſiebie wielką łáfką iego. Bo=
25: iuy też mocnie ná tym plácu oſtátaniem/

przećiw

strona: F

przy ſwię:

oſtat: pomázaniu.

- 1: przećiw ſzátánowi y wſzytkim iego po=
2: kuſam/ nieuſtaway w wierze/ niewąt=
3: pi áni roſpacza y dla wielkości grzechow
4: twoich/ miey przed oczymá Páná Bogá
5: Oycá nałáfkáwſze^{g0}/ ktory prágnie zbá=
6: wienia twego/ á czeka duſze twoiey z we=
7: ſelem: Miey Syná iego miłego/ ktory
8: ciębie krwią ſwoią y zaſługą niewymo=
9: wną okrywa á duſzę twoię Oycu ſwe^{mv}
10: namileyfzemu záleca: Miey Duchá S.
11: ktory cię tu przez Sákrámentá poſwią=
12: ca/ y mocyc dodawa/ áby w Chrzeſći=
13: áńſkicy wierze zápieczętował żywot
14: ſwoy/ á niebieſkicy chwały doſtał Wierz

- 15: to pewnie/ żeć może y chce Pan Bog z
16: miłosierdzia fwego grzechy twoie wżyt=
17: kie/ zátopić w nadroźlzey krwi Syná
18: fwego/ może wżyftkiego złego twego ży=
19: ćia dla Páaná Chriftuá ktoregoś ty **człoⁿkiem**
20: kiem ieft/ zábaczyć/ może cię mocą fwą
21: od śideł y pokus Szátánfkich obronić.
22: A pomożeć do tego Pan Chriftus odku=
23: pićiel twoy/ ktory dawno przed ty^m ftárł
24: dla ciebie moc Szátánfką/ y wżyftkę si=
25: łę iego zniłczył. Przez tego Pána y Zbá=
26: wićielá twego małz nádzieię fwoię w fá=
27: mym P. Bogu pokładáć/ małz ćiefzyć

F

fam

strona: F v

Nápo: chorego przy
świe: ołtat: mázaniu

- 1: fam siebie śmiercią y dofyć vczynienim
2: tego/ **zaczy^m** będziefz wolny od grzechow/
3: od śmierći wtorey/ y od potępienia wie=
4: cznego/ á dułzá twoiá/ zbáwienia y we=
5: fela wielkiego w ráiu niebieskim z Anio=
6: ły Bożymi y z wybranymi iego **vzywie [!]** /
7: y tám będzie ná wieki wiekom przeby=
8: wác. Czego niechći dożyczy Pan Bog
9: wńzechmogący z miłosierdzia fwe^{go}/ przez
10: Iezu Chrifá Pána nżego/ Amen.

11: **A odchodząc od niego niech**

12: **mowi.**

- 13: **B** Oiuu mocno ná tym plácu ołtá=
14: tniem/ á łzčia fwoiego dokony=
15: way/ wiaré świętą Pánu Bogu zácho= (marg) 2. Tim: 4 (-)
16: way/ á miey dobrą nádzieię/ żeć iełt zá=
17: chowaná Koroná wieczney chwały/
18: ktorąc da Pan Bog łprawiedliwy
19: y miłósierny Sędzia y dobro=
20: dziey twoy.
21: grafika
22: grafika
strona: F2

1: **Nápominánie**

2: **tych/ ktorzy wfępuią**

3: **w Małżeńftwo S.**

- 4: **P** Oniewałz wy oboie/ dla
5: tegoście tu ftánełi/ ábyście ś=
6: więte Małżeńftwo miedzy łobą domá
7: pozwolone/ teraz potwierdzili Kościo=
8: łá świętego przeżegnánie/ y przyia=
9: cioł wálznych/ tákże y Chrześciánow in=
10: łzych przytym będących iáwnem świá=
11: dectwem/ tedy iżbyście ten ftan świę=
12: ty przyięli z więtfzą wálzą poćiechą/ y
13: vcćiwie ij wiedli/ macie to wiedzić/ iż
14: małżeńftwo nie iełt profta ceremonia wy
15: myśloná od ludzi/ ále iełt Sákráment
16: ieden z siedmi Sákrámentow/ przez
17: ktore Pan Bog wńzechmogący/ rozmá=
18: ície ludziom łálki łwey ku ich zbáwieniu

19: vżycza. (marg) Ephe: 5.

Gene: 1. (-)

20: ¶ A to małżeństwo święte/ łam Pan

21: Bog ná początku światá w Ráiu ná

22: mieyfcu rokofznym wnet po łtworzeniu

23: pierwzych náłzych Rodzicow vłtawił/

24: y ták ie opátrzył ołobliwą łáfką/ że áni

F ij

go ze=

strona: F2v

Nápominánie

przy Máłżeństwie S.

1: go zepłował grzech pierworodny/ áni (marg) Gene: 7. (-)

2: zgładził potop/ áni kaźń infza Páńfka

3: zniłczyłá.

4: ¶ Vżywálic teź tego łtanu/ ták Zydo=

5: wie iáko Pogáni/ ále iź go źle vżywáli/

6: więc Pan Chriftus Syn Boży náłz Zbá=

7: wiciel/ náprawić ij/ y od włzyłtkich przy=

8: ład nietráfnych oczyścić raczył/ á przy=

9: wiodł ij w iego pierwszą klobę: y ielźcze

10: nád to/ chce ij ludziem Chrześciáńłkim

11: áź do końcá światá záchowác. Dla te= (marg) Ioan: 3. (-)

12: go vcźcił ij łam ołobą łwoią będąc ná

13: wefelu w Kanie Gálileyfkiey z mátką y

14: z wolenniki [!] / łwemi/ gdzie teź pierwźe

15: Cudo vcźynił y bołtwo łwe okazał/ á

16: małżonkom błogłáwił.(marg) Mat: 19. (-) A indzie wy=

17: rzekł/ iź go żaden człowiek rozłęczác nie=

18: ma/ áni moźe. Czego Zydownie y Po=

19: gáńłkie małżeństwá w łobie nie máia.

- 20: Ale y Apoštoł S bárzo ten śtan záleca/
21: przyrownywáiąc gi złączeniu Páná Ch=(*marg*) 1. Tim: 2. (-)
22: rifułowemu z Kościołem/ y obiecuie
23: małżonkom zbáwienie/ iefli w wierze y
24: świątobliwości żyć będą. Dla tego za=
25: den Chrześciánin tey Páńskiey wftáwy
26: lekce sobie wáżyć niema/ ále o niey bár=
27: zo dobrze y zacnie rozumieć powinien/

wiedząc

strona: F3

Małżeńftwie fwiętym.

- 1: **wiedząc** [!] / to z fłowá Bożego/ że iefłt od
2: Páná Bogá ofobliwie dla tych przy=
3: czyn śpráwioná.
4: ¶ Náprzod/ áby beło w małżeńftwie
5: wćiwie y czyłte **mężczyźny** [!] z białą głowá
6: mięzkánie y obcowánie: iżby teź rodzaj (*marg*) 1. Cor: 7. (-)
7: ludzki beł ná ziemi záchowan y pomno=
8: żon/ á nápełniáły fie chorj Anyelłkie ludź=
9: mi świętymi: áby fie teź iefzcze hámo=
10: wáło plugáftwo y nieczyłtość wżelaka:
11: A iżby małżonkowie bogoboyni w wći=
12: wym fwym obćowánium náby=
13: wáli potomftwá/ wychowywáiąc ie w
14: wierze Chrześciánńkiey y w boiáźni Bo=
15: żey: A nietylko ie zoftáwowáli po sobie
16: ná świecie pewnymi dziedzicámi dobr/
17: y máiętności fwoiey/ ále teź áby zoftáli (*marg*) Eze: 5. (-)
18: wiernymi fługámi Bożymi/ y prawdzi=
19: wemi Chrześciány/ w dobrych obyczá=

- 20: iach y w pobożności wychowani.
- 21: ¶ Potym áby ludzie zázakáney/ nieczy=
- 22: łtości łprofnego y bydlęcego życia/ kto=
- 23: re Pan Bog nienawidzi y częłto karze/
- 24: włtrzec fię mogli: (*marg*) **Gene: 19.** (-)á izbj też fłkonność ná=
- 25: tury ku grzechowi/ zá pomocą y zá le=
- 26: kárłtwem małżeńtwá świętego/ mogłá
- 27: od grzechu być záchowána. Wielkać to

F iij

iełt ła=

strona: F3v

Nápominánie przy

- 1: iełt łáfká Boża/ iz co iełt rzeczą Pánu
- 2: Bogu brzydką opócz małżeńtwá/ to
- 3: bywa przez grzechu y wćciwą w mał=
- 4: żeńtwie.
- 5: ¶ Nad to/ Pan Bog ná początku swiá
- 6: tá gdy łtworzył człowieká/ tedy ten łtan
- 7: włtáwić raczeł/ áby włpołeczności álbo
- 8: złączeniu mężá y żony/ pokazał nam
- 9: wielki Sákráment y znák ofobliwey o=
- 10: nego dziwnego y łáfkáwego złączenia/ (*marg*) **Ephe: 5.** (-)
- 11: ktorým łie złączył Pan Chryłtus z Ko=
- 12: ściołem swoim/ tákże y oney niewymo=
- 13: wney miłości/ ktorą gi wmiłował od
- 14: początku swiátá/ miłuie/ y miłowác zá=
- 15: wždy będzie.
- 16: ¶ Máią tedy Małżonkowie z tąd náu=
- 17: kę brác/ iáko Pan Chryłtus ieden tyl=
- 18: ko ma **Koóśioł** [!] ná ziemi y ktory łobie od=
- 19: kupił krwią łwoią/ y co dzień ij żywi/

- 20: opátuie/ y pościwiąca [!] / Sákrámęty [!] íwy
- 21: mi/ áby záflugi iego y odkupienia vży=
- 22: wał/ ták káždy małżonek ma mieć iedy=
- 23: ną żonę/ (marg) Mat: 18 (-)á przy niey ták iáko y oná przy
- 24: iednym mężu íwoim/ ma záwždy w ká=
- 25: żdey potrzebie trwác y przeltáwác/ o=
- 26: bráciąc k niemu wízyftkę íwą miłość/
- 27: wiárę/ chuc/ y życzliwość/ á nieprzy=

strona: F4

Małżeńftwie S.

- 1: pułzczáiąc ku tey miłości nikogo innego/
- 2: áni íwey wiáry z nikim obcym dzieląc.
- 3: ¶ A iáko miedzy Pánem Chriřtufem y
- 4: Kořciołem iego wieczne íeft złączenie [!]
- 5: ktore íie rořtárgnać nigdy niemoże/ ták
- 6: mocą tego Sákrámętu/ bywa mąż z
- 7: żoną zobopolnie zięt y zwiázan/ áby ża=
- 8: dna rzecz ná swiećie/ oprócz íámej śmier=
- 9: íi/ rozwiézác ich álbo rozerwác niemo=
- 10: głá.
- 11: ¶ Poniewáż tedy Chřeřciáńfcy mał=
- 12: żonkowie/ nořzą ná łobie wyobráżenie
- 13: Páná Chriřtufá y Kořciołá iego/ tedy (marg) 1. Cor: 15 (-)
- 14: ma káždy mąż chutliwie íie o to ftárác/
- 15: iákoby dobrze żonę íwą rządzil/ iákoby
- 16: iá żywił y íerdecznie miłował/ áby ták
- 17: Pánu Chryřtufowi podobnym íie ftáł/ (marg) Ephe. 5. (-)
- 18: ktory vmiłował Kořcioł íwoy/ y íam
- 19: íiebie záń wydał/ áby gi krwiá íwoiá

- 20: poświęcił.
- 21: ¶ Także Chrześciańka biała głowá/
22: ma vprzeymie miłowác mężá fwego/ ma
23: go fobie ważyć/ iáko Sará ważyła A=
24: bráhámá/ Pánem go zowiąc/ (marg) 1. Petr.3. (-)ma go
25: poślufzna być y w vcźciwości mieć/ á=
26: by też kościołowi była podobna kthory
27: Pána Chriftofá oblubienicá fwego/ ćci/

waży/

strona: F4v

Nápominánie przy

- 1: waży/ miłue/ y ieft iemu we wżem/ iá=
2: ko głowie fwoiey poddány.
3: ¶ A iżeście wy teras vmyflili ten ftan
4: Święty/ naboźnie/ y z boiáźnią Páńfką
5: przyiác/ thedy niemaćie nic wátpić/ że
6: prawdziwy y wżechmogący Pan/ vży=
7: czy wam łálki fwey y pożywienia cześne=
8: go/ thákże y potrzeb infzych wżelákich.
9: Będzie też was obudwu ferce/ łálką fwą
10: świętą fprawował/ że lię fpołecznie z=
11: gádzác y w miłości żyć będziecie/ cho=
12: waiąc w vcźciwości łoże wáfze. Będzie
13: was ofobliwie ćiefzył we wżyftkich tro=
14: fkách ktore lie przytrafiáią ná świece.
15: Vbogołławi was płodem y potomft=
16: wem poćiefznym. Da wam fpokoyne y
17: miłe aż do śmierci pomieszkanie/ á potym
18: żywot wieczny.
19: ¶ Wy też zásię ná potym maćie z pilno=

- 20: **ściam** [!] łzukać łáiki Páńłkiey/ łtáráiąc łie
21: o to/ iákobyście niezeliyli tego Sákrá=
22: mentu S. álbo niedbálłtwem łwoim/ ál=
23: bo łprołnym á bydlęcym żyćiem/ álbo
24: zbytnim o źiemłkich rzeczách łtárániem/
25: álbo łłuzby Bożey zániedbániem/ álbo
26: inłzymi nieprzyłtoynymi łpráwámi/ ále
27: obcowániem łwoie macie w wćciwości

wieść

strona: G

Małżeństwo S.

- 1: wieść y w boiáźni Bożey/ ábyście zów=
2: źdy łáikę Páńłką znác/ á potym żywotá
3: błogółáwionego dołtác mogli: kthory
4: wam rácz dác z námi włzyłtkimi/ Pániem
5: Boże w Troycy iedyny/ Oycze Synu y
6: Duchu Święty/ Amen.

7: Potym niech ie odda tym

8: obyczáiem/ iáko iest pífano w A=

9: gendzie. A oddawłzy niech do

10: młodziencá ták mówi.

- 11: **N.** Toć rołkázuię łłowem Bo=
12: źym/ ábyś żonę twoię ktorey cię
13: teras Pan Bog głowá y opieku=
14: nem dał/ dobrze y poboźnie rzá=
15: dził/ ábyś iá miłował iáko ciáło
16: łwoie/ ábyś iá żywił/ ábyś co mo=
17: źelz napilniey bronil iey od nie=
18: łławy y od krzywd włzelákich/ á=
19: byś iey nigdy nie opułzczał/ áni

20: fie z nią roftawał/ dla iákíey przy

21: gody/ ktoraby fie przytráfić mo=

G

głá/

strona: G v

Nápominánie przy

1: głá/ áż do śmierci twey nadálszey

2: małz z nią wżyftko wycierpieć/

3: świątobliwie y vćiowie miefzkác (*marg*) [Matt: 19.](#) (-)

4: á fzánowác iey iáko mdłego fędu:

5: poniewałz ieft iáko y ty dziedzic=

6: ká żywotá wiecznego/ y ták małz

7: fpołecznie z nią závždy żyć/ (*marg*) [Mar: 10.](#)

: [Rom: 7.](#)

: [Petr.3.](#) (-)áby

8: fie obcowánie wáże fpolne po=

9: dobáło Pánu Bogu/ á modlitwá

10: wáfza byłą mu závždy przyiem=

11: na/ á iżbyście co dzień wietfzą lá=

12: fkę Páńfką fobie/ y potomftwu

13: fwemu záfłużyć mogli.

14: **Do bialey głowy thákże**

15: **niech mowi.**

16: Tákże y thy [A.](#) małz závždy

17: wierną być mężowi twemu małz

18: go miłowác/ małz go fłuchác/ w

19: vćiwości mieć/ y być mu poddá

na/ iá=

strona: G2

1: na iáko ieft poddány Kościół

- 2: Pánu Chriřtułowi. (*marg*) 1. Petr. (-)Małz mu też
3: być pośluzna/ ták iáko Sará/
4: y inłze święte pánie męże miło=
5: wáły/ y pośluzne im były/ małz
6: mu w domowym gořpodárřtwie
7: wiernie pomágać/ czyniąc pil=
8: ność/ iákobyř przy nim vćciwie
9: żyłá. Nie masz go dla żadney przy
10: gody złey opuřzczać áż do śmierći
11: ále wřzyłtko przy nim ćierpieć co=
12: bykolwiek Pan Bog raczył do=
13: puřćić. A oboie/ dziatki kthore
14: wam Pan Bog da/ z pilnořćiá w
15: boiáźni Bożey y wřzelkich cno=
16: tách vćciwie winni będziećie
17: wychowáć.

G ij

Potym

strona: G 2 v

Nápominánie przy

1: **Potym do ludzi niech ták**

2: **mowi.**

- 3: A my theż namileyřzy brácia/
4: widząc że tho dwoie ludzi/ brát
5: y řiořtrá nářza/ zácźęli then řtan
6: małżeńřtwá świętego wedle vřtá
7: wy Páńřkiew/ kthory teras ieřt
8: przeżegnániew Kořćielnym/ y
9: was wřzyřthkich řwiádectwem
10: potwierdzon/ mamy im wřzyřcy
11: z miłořći y powinnořći Chrze=

- 12: ściąńfkiey/ winfzować łáfki Bo=
13: zey y wfelákiey fzczełliwości:
14: profząc wfechmogącego Páná/
15: áby im vżyczyl błogofławień=
16: łtwá fwego/ áby ie raczył zácho=
17: wác w pokoiu y w miłości łpol=
18: ney/ broniąc ich od wfelákiego
19: vpadku/ od złey przygody y od
20: grzechu/ á wfpomagác ie ręką

fwą

strona: G3

Máżenftwie S.

- 1: fwą Páńfką/ áby bez obráżenia
2: y łpolney nieprzyiázni/ ten łtan
3: święty w imię iego záczać łcže=
4: łliwie/ y z wielkim fwym kochá=
5: nim prowadzić/ y w miłości łpo=
6: łączney łkończyć mogli/ przez
7: Iezu Chriftá Páná ná=
8: łzego Amen

9: grafika

10: grafika

strona: G 3 v

1: grafika

2: W Krákowie/

3: W Drukárni Stániłławá Sz=

4: árffenbergá/ Roku Páńfkiego/

5: 1577. do Plebanow. A 2.Przedmowá. do Plebanow. A 2 v.-A 3.Nápominánie przy Świętołci Krztu. A 4.Nápominánia przy Świętołci Krztu. A 4 v. - B 3. **Nápominánię** [!] przy Świętołci Krztu. B 3 v. - B 4.Nápominánie przy Świętołci Krztu B 4 v. - C 2. Nápominánie przy

Spowiedzi. C 2 v. - C 3, C 4 v. - D 2. Napominanie przy Spowiedzi. C 3 v. - C 4. Vpominanie ku pozywaniu Ciála Páńfkiego. D 2 v. - D 3. Vpomin[á]: ku pozywaniu Ciála Páńfkiego. D 3 v. - D 4. Vpomni: ku pozywaniu D 4 v. Vpominá: ku poży: Ciá: P. E. Nápominanie chorego przy świę: oftát: mázaniu. E v. - E 3. Nápominanie chorego przy świę: oftát: pomázaniu. E 3 v. - E 4. Nápominanie chorego przy świę: oftát: pomázaniu E 4 v. - F. Napo: chorego przy świę: oftát: mázaniu. F v. Nápominanie przy Málżeńftwie S. F 2 v., G v. - G 2. Málżeńftwie fwiętym. F 3. Nápominanie przy Málżeńftwie S. F 3 v. - F 4. Nápominanie przy **Małz[e]ńftwie [!]** S. F 4 v. - G. Nápominanie przy Málżeńftwie S. G 2 v. - G 3.